

Problema religioasă în România de azi.

I. Introducere.

Este omenirea de azi religioasă sau nu?

Oamenii timpului nostru la aparență sunt preocupați exclusiv de problema socială. Se pare ca și cum problema religioasă, — care în toate timpurile a frământat pe oameni, — nu ar mai fi azi apanajul interesului obștesc, ci ar fi dată la o parte ca niște flori veștejite, cari vor fi înlocuite cu altele. Dar adevărul este că precum în arta plastică la noi rezervele de instinct ale echilibrului pe cale liniștită, poetică au pus zăgaz impresionismului, cubismului, viitorismului cu tot cortegiul lor, așa problema religioasă se întemeiază pe rezervele inepuizabile ale setei spre infinit a sufletului și pe cum în viața națională revirimentul se resimte impetuos, ca o biciuire a umanitarismului fals și a tendințelor comunizante, așa se manifestă sentimentul religios ca o protestare împotriva tendințelor de lăncuzire și încremenire a sufletului în perspective exclusiv terestre.

Chiar dacă o parte a oamenilor nu manifestă sgomotos sau lent un sentiment religios, simte totuși, că are nevoie de lucruri și adevăruri privite în adevărată lumină și adevărată valoare. Omul de azi simte că-i trebuie un dreptar spre a-i indica adevărata fericire și a-i arăta ce nenorociri trebuie să evite și ce principii să urmeze spre a-și spori dorința de a face bine și a se feri de rău.

Problema religioasă este o problemă cardinală pe care dacă o dai afară pe ușe, intră în casă pe fereastră. Problema înzestrării sufletului cu virtuți înalte este o problemă importantă; societatea de azi, fie sub forma de diferite asociații cu interes material sau

spiritual și chiar statul ca forma profană cea mai perfectă de asociere a oamenilor, voințe absorbirea individului, dorind a acapara toate puterile fizice și spirituale ale acestuia. Asistăm deci la cea mai interesantă bătălie între individualism și colectivism. Individul își dă contribuția la fericirea colectivității, dar voințe cu orice preț să-și aibă drepturile sale personale și fericirea sa personală.

Individualismul cu forțele lui izolate zadarnic s'ar sbuciuma în fața colectivității înzestrată cu forțe uriașe, fiindcă zdrobirea lui definitivă ar fi numai chestie de timp dacă acest individualism nu ar avea un sprijin și un aliat firesc în religie.

Credința creștină propovăduită de Domnul nostru Iisus Hristos are între altele adevărul, că Dumnezeu dorește un raport personal cu fiecare om și că sufletul fiecărui om este egal de prețios, având răspundere grea și personală în fața judecării divine. În consecință credința creștină, precum nu se împacă nici decum cu individualismul exagerat, care degenerază în egoism fără frâu, tot astfel nu se împacă nici cu colectivismul exagerat, care voințe să stingă drepturile individului. Să luăm un exemplu. Peste un râu adânc și vijelios se clădește undeva un pod impozant și puternic. Când îl vedem, totul pentru noi se restrânge la o singură icoană, la o singură noțiune dar după o oare care sfortare a cugătării trebuie să ne convingem, că întreg podul nu este decât o alcătuire din mii și sute de piese, fiecare cu tăria, cu forma, cu perfecțiunea sa, astfel că totalitatea acestor piese dă tăria și frumuseța podului. Așa este și într-o societate. Sănătatea trupezască și sufletească a singuraticilor indivizi dă frumuseța și

tăria de ansamblu a societății, aspectul ei general. Talentele, munca și virtuțile societății sunt talentele, munca și virtuțile indivizilor în parte. Și astfel nu trebuie să ne speriem, că mișcările colectiviste vor putea să distrugă religia, orice atitudine vor lua față de credința în Dumnezeu.

Bolșevismul în Rusia a dat creștinismului lovituri grele, mai mari decât persecuțiunile lui Dioclețian, dar nu l-a putut distruge, ci l-a cufelit, căci Dumnezeu nu poate fi biruit. Nu! Dumnezeu a înzestrat cu dar de prooroc pe David, care era harpist; Daniil era sfios și Dumnezeu îl face judecător peste bătrâni. Da, Dumnezeu pe păstorul Amos îl face prooroc, pe pescarul Petru apostol, pe prigonitorul Pavel apostol al neamurilor, iar pe Matei vameșul îl face evanghelist. Acest Dumnezeu ajută sufletului prigonit să reziste, să creadă, să nădăjduiască.

Problema religioasă nu se poate deci nesocoti, fiindcă sufletul este dela natură creștin, precum zice Tertulian. În toate timpurile oamenii nu au fost creștini și nu sunt nici azi creștini din considerente de profit personal: „mă închin lui Dumnezeu pentru că El mă ajută“, ci oamenii sunt creștini pentru că simt că așa au mângâiere, mulțumire, liniște sufletească. Oamenii au făcut experiențe pe cont propriu și când s'au apropiat și când s'au depărtat de Dumnezeu.

II. Religiozitatea poporul nostru și războiul.

Cine ar putea afirma, că poporul românesc este creștin din simț de profit?

Dacă am încerca cu toate mijloacele să descresținăm poporul nostru, nu am reuși, fiindcă acest popor înainte de toate *crede pe baza experiențelor lui de veacuri în o supremă Ființă*, care conduce lumea aceasta. Ce ar fi putut să facă acest popor fără credință în Dumnezeu orânduitor pe locul unde s'a născut și a crescut? Bogății nu a avut, arme nu a avut, prietini nu a avut, având un singur apărător și ocrotitor, pe Dumnezeu. Credința în Dumnezeu străbate profund viața de toate zilele ale acestui popor și cine vrea să se convingă cât de adâncă și cât de puternică este credința poporului nostru în Dumnezeu, nu are decât să descălece în piața oricărui sat românesc și să-i batjocurească credința și va fi alungat cu pietrii.

Adevărat că războiul mondial a produs pe un moment perturbații în viața religioasă a

poporului nostru în general și la sate în special. Războiul a venit ca un uragan nevăzuit și a produs un puternic cutremur sufletească. Poporul nostru la început nu a putut să înțeleagă la ce bine servește potopul de lacrimi și de sânge. De abia după ce s'a înseninat orizontul, a înțeles că sângele copiilor, al fraților și al părinților a servit ca temelie României mari. Războiul mondial, care la început a fost văzut numai ca o mare pedeapsă alui Dumnezeu, mai târziu a fost înțeles ca o binefacere.

Se putea ceva mai crud decât scena următoare din războiul mondial: În mijlocul oceanului pe coperta unui crucișător, care se scufunda, erau trei marinari. Nu-i despărțea de moarte decât vre-o câteva scurte minute. Și atunci cei trei marinari s'au învăluit în drapele țării, cântând imnul național și așa s'au scufundat în fundul mării, unde nu mai putea să pătrundă nici un suspin al mamei, și nici o lacrimă a tatălui. Dar marinarii au murit fericiți, știind că faptele lor nu au să moară niciodată, fiindcă ele vor fi sămânța eroismului pentru copiii și nepoții lor, ele vor fi un neadormit îndemn la onoare pentru urmași.

Câte scene înfiorătoare nu s'au petrecut la Mărășești, când armata română dădea bătălia pe viață și pe moarte. Dar dacă ostașii noștri nu făceau aceste fapte de vitejie, din ce se mai inspirau copiii lor și ce îndemnuri mai rămâneau urmașilor.

Unde nu sunt strămoși glorioși nu pot răsări nici nepoți, cari să-i urmeze. Unde nu sunt drumuri croite de înaintași, urmașii se pot rătăci.

Războiul mondial a turburat pe un moment sufletul creștin al poporului nostru, dar acest suflet acum revine îmbogățit încetul cu încetul la normal. Indrăgitorul poporului nostru în viața sufletească rămâne *puternica tradiție din trecut*. Poporul nostru în păturile lui largi va deveni iarăși creștin, măturând din calea sa ca pe niște epidemii urâte indiferentismul și necredința sus și sectarismul în păturile de jos.

III. Problema religioasă și politicianismul.

Se pune întrebarea, că dacă nici pornirea colectivistă a lumii de azi, nici urmările războiului mondial nu ar putea să împuțineze sentimentul religios al poporului nostru, nu ar putea cumva să fie în detrimentul lui cursul politice pronunțat democratice?

Evenimentele politice de demult și până

azi au avut o înrăurire puternică asupra bisericii creștine și asupra vieții religioase.

Persecuțiunile din primele veacuri contra creștinismului, cari au avut o bază politică, au vărsat mult sânge creștinesc și au alungat biserica creștină în catacombe, dar în urmă i-au dat o coeziune puternică și o înflorire mare. Constantin cel Mare a avut o influință nespuse de mare asupra mersului triumfător al creștinismului, făcând din el aliatul cel mai puternic al imperiului bizantin. Și oricâte exemple am cita, am ajunge tot la adevărul mare, că politica împăraților și a statelor au influențat soarta bisericii creștine în bine sau în rău, dar creștinismul pe lângă toate influințele faste sau nefaste și-a continuat drumul înainte răspândindu-se și formând neamuri și state.

Dar să revenim la zilele noastre, când sistemul politic dominant este democrația. Democrația românească atinge și ea mersul vieții bisericești ortodoxe românești. Sufragiul universal și prin el contribuția masselor la diriguirea treburilor statului a schimbat mult fața satelor noastre. Înainte de sufragiul universal frunțașii satelor deodată cu frontul național formau și frontul religios contra dușmanilor neamului și ai bisericii. Acești frunțași veghiau, ca trădarea fie sub raport național, fie sub raport religios, să nu poată pătrunde în viața satelor. Sufragiul universal împreună cu activitatea febrilă a cluburilor politice au sfărâmat acest front în două delate, adică pe cel național și pe cel religios. Prin lărgirea drepturilor politice la conducerea satelor s'au ridicat oameni noi și nepregătiți pentru rolul de conducători și pe urmele lor a pătruns mai ușor la sate plaga internaționalismului și interconfesionalismului. Sufletul satului azi se formează din nou la suflul democrației; trăim zilele unei noi cristalizări a vieții religioase și naționale, dar paza la aceasta nouă cristalizare a marelui suflet popular o face tradiționalul și puternicul duh religios al neamului. S'au schimbat numai oamenii, dar duhul a rămas. Poporul nostru conservativ și creștin din fire are puterea discernământului și această putere va elimina din sufletul poporului toate stricăciunile sufletești temporale pe cari ar fi putut să le pricinuiască o democrație rău înțeleasă și exagerată. Că de fapt puterea de discernământ a poporului nostru este vie și activă, se dovedește prin faptul că niciodată la orașe și la sate nu s'au renovat și nu s'au edificat atâtea biserici ca și în timpul nostru care la suprafață este tulbure. Pelerinajele religioase ca și daniile creștinești ale poporului nostru nu au scăzut

cu nimic față de trecut. Setea religioasă a poporului nostru nu a fost nicicând mai mare ca azi, pentru că nu biruim în destul să-i dăm în formă accesibilă, ca broșurele mărunte, literatură religioasă. Niciodată ca azi nu a cerut mai insistent poporul nostru să vadă și să audă acasă la el pe iubiții săi arhieriei. Influența democrației asupra vieții noastre bisericești și creștinești se manifestă astăzi în dorința generală, ca biserica strămoșească să activeze cât mai repede și cât mai intens în mijlocul credincioșilor și sf. noastră biserică cu arhierii și cu preoțimea ei au înțeles pe deplin această chemare nouă și din toate puterile și cu vreme și fără vreme duc la sate lumina creștină, slova creștină și mila creștină.

IV. Problema religioasă și intelectualii.

Ca un semn îmbucurător pentru viața și pentru legătura adâncă ce există între credincioși și între popor, trebuie să amintim concursul crescând pe care ni-l dau membrii intelectuali ai bisericii. De două ori prețios este acest concurs. Întâi pentru că prin participarea activă la viața bisericească și creștinească a intelectualilor noștri se distruge legenda, bine înțeles cu aspirații de adevăr că civilizația și cultura ar putea fi contra bisericii și contra credinței și că acești intelectuali nu ar afla mângălere și întărire sufletească în crezul creștin. Dacă cetim procesele verbale ale sinoadelor noastre eparhiale de pe vremuri, cari erau adevărate parlamente românești, găsim cea mai strânsă legătură între intelectuali și biserică. Iubiții noștri intelectuali au decal drum trasat de înaintașii lor, așa că nu-i împiedecă niciun fapt să nu meargă pe calea veche și încercată. Și a doua oră nu numai o bogată și ilustră tradiție de viață îi face pe intelectualii noștri să se înșirule ca convinși luptători sub drapelul bisericești strămoșești, ci și o înțeleaptă și mare iubire față de neam. Dâșii s'au convins că alcătuirea politică socială și economică a țării românești trebuie să se bazeze în mijlocul fluctuațiilor atât de variate și de atâtea naturi, pe ceva solid și constant: *pe alcătuirea religioasă a țării*. Stimății noștri intelectuali prin studiul și experiențele lor au avut posibilitatea să se convingă că nu materia a creiat cândva duhul, ci invers, materia a luat întotdeauna forma pe care a dictat-o duhul. Tot ce este frumos și bun în cultura omenească a emanat din suflet, nu din materie. E clar adevărul și nu mai trebuie dovedit intelectualilor noștri, că poporul

nostru de mult ar fi perit sau s'ar fi sfâșiat în bucăți, dacă duhul lui Hristos nu l-ar fi ținut la olaltă prin biserică, în care acest duh s'a revărsat neîncetat. Acest duh al lui Hristos a făcut poporului nostru cel mai mare bine atunci, când l-a învățat ca din suferințele sale neîntrerupte, cari puteau să-l d'strugă, să și facă pedestaluri de înălțare. Cine ar putea să tăgăduiască că n'a fost prezent duhul lui Hristos în sufletul poporului de câte ori s'a înălțat culturalicește și politicicește? Cine vede istoria poporului nostru în întregimea ei de până aci, trebuie să admită, că sufletul neamului nostru dacă este așa cum este, *profund religios și capabil de orice înălțare sufletească*, are să mulțumească acest fapt duhului lui Hristos, care l-a însuflețit. Unde lipsește acest duh, puterile să fărâmițesc și locul muncii și al progresului îl iau trândăvia, egoismul și destrămarea. Constituirea intelectualilor noștri, în FOR nu este ceva impus, ci ceva isvorit din convingerea intelectualilor noștri că fără Hristos nu putem face nimic. FOR-ul închinându-și puterile sale de muncă bisericeii, va reuși împreună cu iubita preoțime să deie țării românești în primul rând creștini buni, din care apoi se fac în mod firesc cetățeni buni. Noi, conducătorii bisericii ne bucurăm și sprijinim din tot sufletul nostru acțiunea FOR-ului, pentru că orice vânt care curăță atmosfera bate de sus în jos așa, că și vântul religios care a început să bată cu putere de sus în jos va avea cele mai binecuvântate roade pentru întreg sufletul neamului nostru.

„FRĂȚIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ“ F. O. R.

In lături cu „Acordul dela Roma“!

— El păgubește țara și ortodoxia. —

Strălucitul congres dela Sibiu al F. O. R. -ului — transformat într'o manifestație națională a Ardealului și Bănătuului și-a încheiat lucrările prin votarea unei *Moțiuni* importante, de-o gravă actualitate pentru interesele primejduite ale Statului și ortodoxiei românești. E vorba, înainte de toate, de o fensiva catolicismului agresiv, care devine tot mai îndrăzneț, grație situației privilegiate dobândită prin Concordatul din 1929.

Proba cea mai nouă ni s'a servit la Congresul Agrului dela Lugoj, unde Episcopii uniți, împreună cu Episcopii unguri au patronat, sub președinția ministrului Valeriu Pop, o serie de atacuri violente și au votat o moțiune provocatoare, față de Biserica noastră și Statul românesc. E suficient să amintim trei fapte concludente :

1. Perorația revoltătoare a dlui profesor Dr. Titu Mă-

laiu împotriva P. S. Episcop-martir Roman Ciorogariu dela Oradea ;

2. Cererea, formulată într'o revărsare de ură nestăpănită, ca Biserica unită să ia locul Bisericii ortodoxe la săvârșirea serviciilor divine oficiale, cu ocaziunea serbărilor naționale

3. Somațiunea, cu adevărat fără pereche, adresată Statului rămânesc, de a elibera „fondurile școlare și religioase“ moștenite dela Ungaria, acuzându-l că ar deține aceste averi „în dauna adevăratului proprietar : biserica catolică de ambele rituri.“ Admirati această atitudine neobișnuită : un ministru atacând Statul însuși într'o adunare catolică !

În orice țară, o asemenea conduită și-ar fi primit sancțiunea în 24 de ore.

Iată cine provoacă, iată de unde vin urile și învrăjbirile !

În fața lor, ortodoxia trebuie să se ridice, energică și conștientă, nu ca să atace, ci să dea alarma primejdiilor, ce amenință tot mai intens unitatea națională a României. Căci slăbirea Bisericii neamului, prin asalturile catolice, savant și perfid concepute, înseamnă, pur și simplu, dărâmarea acelei mari tradiții religioase, ce a stat la temelie vieții noastre istorice și ne-a dus, prin minunatele ei puteri sufletești, la biruința cea mare a tuturor Românilor.

Astfel pozițiile constituționale și tradiționale, ce le deține astăzi Biserica ortodoxă, nu numai că nu pot fi știrbite în profitul catolicismului internațional, ci dimpotrivă acesta din urmă trebuie disciplinat, ca să nu mai tulbure viitorul Statului român întregit.

Călăuzit de această credință, F. O. R. -ul a ținut să semnaleze la Sibiu lovitură nouă și grea, ce se dă Țării, prin cea din urmă convenție cu Papa, relativ la Statusul catolic ardelean. De aceea a hotărât, în punctul 9 al Moțiunii, următoarele :

„Cerem ca așazisul „Acord“ încheiat la Roma în 31 Mai 1932 cu Vaticanul, acord prin care s'a încercat în mod subversiv să se legifereze o instituție maghiară anticanonică ilegală și primejdioasă Statului Român, să fie declarat nul și neavenit, fie printr'un act de guvernământ, fie prin votul Parlamentului, fie prin justiție, pentru ca astfel Statul român și Universitatea din Cluj, să intre în posesiunea averilor, deținute în mod ilegal de Statusul romano-catolic ardelean, averi în mare parte de origină ortodoxă. Comitetul de direcție al F. O. R. -ului va lua toate măsurile, ca această hotărâre să fie dusă la îndeplinire, cu toate mijloacele în timpul cel mai scurt“

În ce consistă caracterul pernicios și condamnat al acestui „Acord dela Roma?“

1. Că el răpește Bisericii noastre dreptul, recunoscut în epoca ungurească, de a beneficia, în folosul instituțiilor sale culturale, de averile administrate provizor „cu influența“ Statusului catolic ardelean. Dovada ne o oferă însuși nemuritorul Mitropolit Andrei Șaguna, care în valoroasa „Istorie a Bisericii Ortodoxe“ scrie textual : „spre privegherea școalelor s'a rezolvat un director de școale cu leaful de 400 florini din *Fondul ardelean de studii* și totdeodată s'au sistemat 25 dascăli cu câte 50 florini“ (vol II 213). Mai mult ; adaogă tot acolo, că ortodocșii profitau pentru întreținerea școlilor și de *Fondul de studii din Budapesta*

2. Că el deposează Statul român de o serie de averi respectabile, cuprinse în opt fonduri și fundațiuni, pe cari le trece definitiv în mâna Statusului catolic, act de mare gravitate politică, energie și constant refuzat pe vremuri de toate guvernele maghiare.

3. Că prin aceste soluțiuni abuzive se dau noi forțe catolicismului concordatar, care, dirijat de peste hotare, devine tot mai primejdios — cum ne-o arată ofensivele recente

— pentru unitatea sufletească și națională a României ortodoxe.

În adevăr, averile în discuție nu puteau fi atribuite niciun Statusului catolic, pentru banul motiv că ele nu erau strict „catolice”, ci „regnicolare”, servind interesele culturale ale întregii Transilvanii. Probă, că atât ortodocșii cât și alte confesiuni primeau sume însemnate.

Dar spre a risipi îndoiele, vom cita numai două documente maghiare autorizate. Unul este ordinul Ministrului de instrucție contele Ioan Zichy din 1912 adresat Statusului catolic, căruia îi spune limpede:

„Înainte de toate trebuie să obiectionez, că e greșită părerea On. Consiliu administrativ, după care fondurile din chestiune ar forma proprietatea Statusului catolic. Iar împotriva concepției că aceste fonduri au să fie administrate exclusiv de către Consiliul Statusului, în afară de orice alt factor, sunt nevoit să protestez în modul cel mai energic” (cf. Anuarul Statusului pe 1912 p. 132). Va să zică, guvernul maghiar nu recunoștea Statusului catolic nici dreptul de proprietate, și nici dreptul de administrare exclusivă a averilor.

Iar comisia Parlamentului unghuresc din 1872 care a examinat natura fondurilor religioase și de studii dela Budapesta — pretinse a fi și ele pur catolice — conchide: „nu există, din punct de vedere juridic, nici un motiv temeinic, care ar putea împiedeca Statul, ca în împrejurări schimbate, să dispună altfel, decât în scopuri bisericești, de bunurile fundamentale și anume în conformitate cu cerințele și interesele publice ale Statului.”

Ei bine, spre marea noastră dezolare, ne-a fost dat să vedem, cum la noi s'au putut găsi Români cari au ținut să fie „mai catolici decât Papa” — răsturnând complet situația de sub Unguri. Căci „Acordul” prin art. V. smulge aceste bunuri din patrimoniul Statului românesc, și le destină exclusiv pentru episcopia maghiară ardeleană.

Așadar, după ce prin reforma agrară episcopiile catolice au fost făcute proprietare pe imensele latifundii (cam 500,000 jug) deținute sub Unguri numai cu titlu de uzufruct, după ce aceleași episcopii au dobândit prin Concordat noui și însemnate averi, vine acum și „Acordul” să le mai atribue un spor de bunuri considerabil, tot din averea Statului.

Și totuși, dl Valeriu Pop binevoiește a numi „Acordul” său „un real și răsunător succes diplomatic pentru România. Ceeace ar însemna, că pentru Ungurii iredeniști el este o „răsunătoare înfrângere”! Să le ascultăm declarațiunile.

Întâi partidul maghiar. În oficiosul său „Ellenzék”, vorbind despre guvernul reconstituit în luna trecută scrie: „noul Valer Pop, această celebritate a guvernului lorga, care a demascat fără milă intrigile țesute în jurul Statusului catolic (aluzie la acțiunea profesorului Onisfor Ghibu), a devenit ministru fără portofoliu”. (numărul din 4 Oct c) Deci, Ungurii beneficiari ne destăinuiesc, după doi ani de zile, că salvatorul Statusului catolic este dl Valeriu Pop. Al doilea, iată și mărturisirile dlui Elemér Gyárfás președintele Statusului, cel care a tratat și a semnat „Acordul”. El spune: „Noul stat catolic posedă un cerc de competență atât de larg cum nu se mai află azi, și a cărui sferă de activitate întrece toate organizațiile similare din întreaga biserică universală”. („Erdélyi Lapok” 27 Iulie 1932).

În sfârșit, să reproducem și confesiunea supremă a Episcopului Gustav Majláth dela Alba-Iulia. În pastorală, prin care aduce la cunoștința credincioșilor săi textul „Acordului”, Prea sfințitul zice: „Înțelepciunea, aprecierea înțelegătoare a vechii noastre instituții și grija părintească de totdeauna a Sf. Scaun au făcut cu puțință să ne păstrăm neatins și neatacabil de nimenea nu numai dreptul de proprietate al fundațiilor

și fondurilor noastre, ci și administrarea și menținerea lor potrivit autonomiei noastre străvechi. Deși ne despărțim cu durere de numele istoric al vechii noastre instituții, totuși constatăm cu grațitudine înțelepciunea sf. Scaun apostolic, care sacrificând un nume, ce putea fi rău interpretat, nu numai că a asigurat ființa și existența instituției noastre istorice, dar așezând-o pe temelii solide a lui Codex Iuris Canonici, a pus-o la adăpost de orice atacuri”

„Deasemenea datorăm recunoștință și acelor bărbați de stat ai Țării, cari prin iubirea de dreptate, prin înțelepciunea și bunăvoința lor, ne-au dat puțința să obținem, în împrejurările de față, cea mai bună conservare a instituțiilor noastre”. (cf. „Erdélyi Tudósító” Nr. dela 1 August 1932).

Pe cât vedem, Episcopul Majláth este încântat de „Acord”, a făcând elogiile speciale dlui Valeriu Pop, autorul acestei ilustre opere de consolidare maghiară. Ce mai rămâne atunci din exhibițiile grandilocvente pe cari dl președinte agrișt le etalează, cu atâta suflă în față, urbi et orbi? Nimic nimic!

*

Acesta fiind adevărul adevărat, mițiunea FOR ului, care cere ca „Acordul dela Roma” să fie declarat nul și neavenit, este perfect justificată.

Fiind o convenție cu totul nouă, și nu o simplă interpretare a art IX din Concordat „Acordul” nu este valabil decât dacă este ratificat de Parlament. Să fie deci adus aici spre a se convinge și negociatorul lui catolic, ce primire înțelege să-i facă Țara deșteaptă

Îndreptăm deci un apel călduros, nu numai către toți fiii Bisericii noastre ortodoxe, ci și către toți bunii patrioți, să se solidarizeze cu însuflă în acțiunea cea mare, pentru duborârea „Acordului” și ocrotirea intereselor naționale ale României în regite

Cluj, la sărbătoarea Sf. Arh. Mihail și Gavril 1934.
„FRĂȚIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ”

Maica Domnului și scara vieții.

Dragi fetițe! Care dintre voi nu cunoaște povestea drăgălașă despre întrecerea la fugă a iepurașului cu broasca țestoasă? Cum a răs de bine iepurele, dându-și o ureche pe spate și cealaltă înălțându-o în sus când broasca greoaie a îndrăznit să-i propună o întrecere. Iepurele în semn de dispreț s'a culcat și a adormit pe loc, crezând că are vreme destulă și după un pui de somn, să pună la punct pe madam, care nu-i prețuia îndestul picioarele lui iute. Iepurele închipuit a adormit deabițele, iar broasca greoaie haida hai încet, dar fără odihnă a parcus distanța rămășagului. Și când s'a trezit iepurele rușinat, a tulit-o la fugă în altă parte, rămânând bătut de o broască, care se mișca numai cu anevoie. Povestea aceasta are un tâlc adânc: cine doarme rămâne pe loc, iar cine lucrează în fiecare zi merge înainte.

Viața omenească numai așa are sens, dacă o asemănăm cu o scară, care duce tot

mai sus. Azi ești pe o treaptă, mâine trebuie să fie pe următoarea treaptă, așa că în fiecare zi să fi mai sus.

Ce nu poți realiza într'o zi sau o lună, realizezi într'un an. Deunăzi a trebuit să merg la un birou de volaj. Mă servește o domnișoară foarte drăguță. Nu e româncă, dar vorbește foarte bine românește. Mai târziu trebuie să vorbească franțuzește și apoi englezește. Faptul mă intrighează și mă gândesc serios, că fata aceasta este o aristocrată sărăcită. Întrebată spune că nu e fată de baron, ci de măiestru. Domnișoara apoi mărturisește, că a învățat ani de zile foarte sârguincios și cu multă răbdare și spargere de cap până când a ajuns să vorbească limbele pe cari le vorbește. Din haina ei verde mă privește o față spiritualizată cu doi ochi blânzi, cari joacă în apa inteligenței.

Dela fata aceasta model de muncă și de sârguință, gândurile îmi fug la multe fete, cari își pierd ani de zile în griji mărunte și fără nici o importanță și fără nici un rod.

Câte fete nu risipesc sănătatea și puterea lor de muncă fără nici un scop și băătăia decisivă o dau în sala de dans.

Crăciunul, Paștile și celelalte mari sărbători sunt așteptate cu drag, fiindcă de ele se leagă câte o petrecere dansantă. Fata care nu reușește să se urce în carul fericirii de Crăciun, nu disperează ci face ca un general, care a pierdut băătăia și își concentrează din nou forțele pentru petrecerea de Paști.

Nimic de zis contra acestei concepții de viață, dar ea nu mai corespunde timpului fiindcă neglijează și înmormântează toate puterile sufletești ale unei fete, cari ar trebui puse în lucrare.

Bărbaților pe zi ce merge li se cere tot mai multă școală și tot mai multă muncă sufletească și femeile nu pot rămânea la calapodul vechiu de viață de a-și croi fericirea pe spatele norocului. Timpul cere și pretinde ca un tiran nemilos, ca și fetele prin muncă și prin sârguință să-și fructifice talanții primiți dela Dumnezeu. În iernile lungi cu un dicționar și cu o gramatică streină în mână nu va ajunge sigur fiecare fată să fie funcționară într'un birou de volaj, dar cu siguranță va reuși să fie mai frumoasă și mai robustă la suflet decât e, dacă se plictisește o iarnă întreagă.

Nu ne gândim la „Femeile savante“ ale lui Moliere, pentrucă neamul nostru e sătul până în gât de hazuri, ci la altceva ce îi trebuie neamului nostru, la perfecționarea gustului de viață. De ce îi permis albinei, care

face mierea să caute toate florile făcând distanțe enorme zilnic dela stupul lor, de ce nu le hășim îngăduindu-le să caute numai o singură floare?

Dar se poate un păcat mai strigător la cer, decât acela când spunem ca femeia româncă, ochiul de viță care altoiește și inobilitează întreg neamul, trebuie să se oprească la strictul necesar de învățătură. Fiecare copil se gândește cu drag la casa și obiceiurile mamei și el de acolo pornește în lume cu un capital gata în vâltoarea vieții.

Cu cât va fi mama mai nobilă la suflet și mai cultă la minte, cu atât va prospera și neamul mai mult.

În limbile streine cari se pot învăța prin sârguință și în cărțile streine cari se pot cumpăra și ieftin, fetițele noastre chiar ca și albinele trebuie să caute tot ce este frumos și nobil, pentru îmbogățirea lor sufletească de acum și pentru cea de mai târziu, când pot da neamului prețioasa rafinate sufletească. Fericirea fetițelor noastre nu se poate întemeia pe „bobi“, ci pe o muncă răbdurie și cuminte.

Am ajuns timpul, când și fetițele trebuie să urce din treaptă în treaptă ce privește aprecierea și înțelegerea vieții.

Nu puteți dragi fetițe să numiți o femeie care ar fi făcut un bine atât de mare omenimei întregi, ca Maica Domnului. Dar aceasta Sf. Maică nu a rămas viața ei întreagă pe aceeași treaptă a vieții ci s'a urcat cu fiecare zi mai sus. Dacă a fost ca cea mai curată floare, ca fată tineră în templul din Ierusalim, strălucind ca un luceafăr vrednic de imitat de toate fetele, prin rugăciune și muncă neîncetată a știut să fie și cea mai admirabilă mamă, când a trebuit să-l crească și să-l păzească pe Domnul nostru Iisus Hristos. A urmat pas de pas pe Fiul ei sfânt și niciodată nu i-a stingherit ci i-a înțeles misiunea sfântă. Maica Domnului marea ajutoare și protectoare a femeilor, nu are nimic comun cu fetele cari cred, că tinerețele lor nu au alt rost decât lenevirea și petrecerile, din contră iubește și prețuiește pe acele fete, cari urmează ei și prin muncă și rugăciune se urcă din treaptă în treaptă, devenind tot mai culte și tot mai muncitoare.

Muncă mai grea și mai răbdurie nu a săvârșit nimeni dintre femeile pământului, decât Maica Domnului și de aceea s'a urcat la cea mai înaltă treaptă de cinstire și închinăciune.

Fetele cari îi vor și îi cer ajutorul, cu gândul la rugăciune și la muncă răbdurie să-și plece genunchii în fața tronului Ei.

Elena dr. Cioroianu, protopopeasă.

Serbările din comuna Jadani

Duminecă la 18 luna curentă au avut loc serbările de comemorare a eruditului pedagog și teolog Mihai Roșu și a luptătorului național Ion Iovița, amândoi fii ai comunei Jadani. Ziua de Duminecă a fost o zi nu numai de pioasă comemorare ci și de o înălțare sufletească ce iese din comun; a fost o evocare luminoasă a trecutului peste care a plutit o dinioară, negura înăbușitoare a iobăgiei.

Locuitorii comunei împreună cu Asociația Învățătorilor din județul Timiș-Torontal și având și concursul Prefecturii, au hotărât să facă neperitoare memoria acestor doi mari bărbați prin ridicarea a două troițe, așezate înaintea bisericii

Pentru sfințirea troițelor, executate cu un rar gust artistic, a venit dela Arad P. S. S. Episcopul Dr. Grigorie Gh. Comșa însoțit de P. P. C. C. S. S. Mihai Păcățian cons. referent, Sava Tr. Seculin protopopul tractului și Dr. Ștefan Cioroianu protoereul B. Comloșului

La intrarea în comună P. S. Sa a fost întâmpinat de primpretorul plasei, de primarul și notarul comunei și de un impunător banderiu de călăreți într'o trăsură împedobită cu flori și trasă de 4 cai, ca din povești, P. S. Sa și-a făcut intrarea în comună cu case frumoase și curate Lumea postată pe străzi, înaintea primăriei și înaintea bisericii a răspuns cu frenetice „să trăiască“ la binecuvântările arhieresti. In sunetele fanfarei țărănești din loc P. S. Sa a coborât din trăsură la casa parohială, unde era așteptat de un sobor de preoți, in numele cărora a rostit cuvinte de bun sosit, Păr. N. Vulpe

Soborul de preoți alcătuit de Prea Cuc. Părinți M. Păcățian consil. ref., S. Tr. Seculin și Dr. St. Cioroianu protopopi și din preoții N. Vulpe (Jadani), P. Tismonariu (Hodoni), L. Mihailoviciu (Murani), Dr. N. Iorgovan (S. nic. mic), S. Coman (Murani) S. Pigli (Bărăteaz), T. Gutu (Sat-Chinez) și diaconul Alex Bocșianu (Timișoara) au condus pe P. S. Sa cu litia la biserica unde a început sfta Liturgie împedobită cu cântările frumoase ale corurilor din Jadani, Murani, Sat-Chinez și „Speranța“ din Timișoara.

In cursul sfintei Liturgii a sosit Ministrul Instruc. Publice, dl. C. Argelescu însoțit de secretarul gen dl Valaori, direct. gen. d-l Ghițescu, D. Murnu, subdirect. gen. C. Popescu, primarul Timișorii, A. Coman, președ. asoc. inv. P. Râmneanțu, Inspect Ștefan Vulpe, Insp. Ciobanu și mulți învățători din județ

La sfârșitul sfintei liturgii P. S. Sa a sfințit biserica renovată, care și-a serbat și ea centenarul; a oficiat un parastas pentru pomenirea preoților și învățătorilor, cari s'au perindat în aceasta comună în cursul vremii și a sfințit cele două troițe. După terminarea acestui act, ce a avut loc înaintea bisericii și la care a asistat o mulțime mare de oameni veniți din toate părțile, pr. N. Vulpe salută pe P. S. Sa Părintele Episcop și pe d-l Ministru Angheliescu, ocrotitorul și îndrumătorul culturii românești și le mulțumește pentru că au binevoit să înalțe serbările din Jadani, prin prezența dlor lor. Mai mulțumește asoc. învățătorilor și președ. lui ei P. Râmneanțu pentru concursul moral și material, datorit căruia, au putut avea loc aceste serbări.

Urmează cuvântarea P. S. Sale, care prin impresia ce a produs a covârșit spiritele și a constituit totodată momentul cel mai înălțător al zilei. Intr'adevăr elanul cuvântărilor P. S. Sale răpește pe auditori și îi avântă spre sfere mai senine. P. S. Sa aduce elogiul memoriei cărturarului și teologului Mihai Roșu (Martinovici), care în urma cunoștințelor sale enciclopedice și caracterului său sobru, a fost invitat să ocupe tronul arhiepiscopesc. Dar n'a acceptat. Indeamnă pe credincioșii din Jadani, pe cari Dumnezeu i-a învrednicit să poată spune de al lor pe un astfel de bărbat, care luminează ca o

stea, — să-l urmeze în sobrietate, lăpădându-se de păcatele mari ale zilelor noastre, cum sunt luxul și natalitatea din ce în ce mai scăzută.

Iar despre neînfricoșatul luptător național, gazetarul și avocatul Ion Iovița care a murit la etatea fragedă de 25 ani șpune P. S. Sa, că el a avut curajul rar de a fi cerut prefect român pe seama județului său.

Președ. Asoc. Învățătorilor P. Râmneanțu încântat de figura robustă sub toate aspectele ale lui Mihai Roșu zice în vorbirea sa, că el a fost cel mai mare pedagog, filosof și teolog român al timpului său. Jădănenții pot fi mândri că au dat neamului bărbați ca Mihai Roșu, Ion Iovița, iar dintre cei vii pe actualul și cărturarul Episcop al Caransebeșului P. S. Sa Vasile Lăzărescu Termină rugând pe dl. Ministru să îngăduie ca școala primară din sat, d'aici înainte, să poarte numele marelui descăl Mihai Roșu și să-i dea încă o putere didactică.

Mai pe urmă a vorbit d-l Ministru Angheliescu. D-sa a spus că dacă noi Români azi ne bucurăm și sarbătorim, aceasta se datorește în mare parte și în primul rând Bisericii strămoșești. Nu este ertat să uităm pe cei ce au muncit pentru menținerea sufletului patriotic, între cari ocupă un loc de cinste Mihai Roșou, pedagog și teolog și Ion Iovița ziaristul și omul politic, cărora le aduce prinosul său de recunoștință.

S'au cetit în sfârșit, de cătră d-l Badiu, notarul — poet al comunei, care a ostenit mult pentru organizarea reușită a acestor serbări, telegrame de omagii către M. Sa Regele, prim ministrul Gh. Tătărescu, secretar general Avram Imbroane și Stelian Popescu președintele Ligei antirevizioniste.

Imediat după terminarea serbărilor P. S. Sa Părintele Episcop și dl. Ministru Angheliescu cu suitele lor au plecat la Timișoara unde au luat parte la solemnitatea punerii pietrelor fundamentale a școlii primare din Freidorful nou, școlii primare experimentale din cart. Princip. Carol și la inaugurarea școlii de copii mici d'n cart. Mehala.

La ora 6 seara, s'a deschis în sala teatrului comunal ședința festivă a „Asociației învățătorilor bănățeni“ cari au făcut o călduroasă manifeshtație de simpatie d-lui ministru dr. Angheliescu

Rodnica activitate depusă de d. ministru dr. C. Angheliescu pe terenul școlar și al educației naționale a fost subliniată prin cuvântările sărbătorești, rostite în continuare de P. S. Sa. Episcopul Grigorie Comșa al Aradului, dr. Nistor, prefectul județului, prof. A. Coman, primarul Timișoarei; Sabin Evuțian inspector școlar șef, Ludovic Cioban, inspector g-ral școlar; învățătorii Jumanca și Zgriban și prof. Iosif Velceanu, președintele Asociației corurilor și fanfarelor din Banat.

Sărbătoarea a fost completată cu un mic program artistic, compus din producții corale și vioară, după care d-l ministru dr. Angheliescu a asistat până la plecarea trenului la spectacolul operetei „Bal la Savoy“ dat de trupa teatrului Banatului.

INFORMAȚIUNI

Conferința dlui profesor universitar dr. Ion Lupaș la Arad. Sâmbătă în 1 Dec. a. c. dl. profesor dr. Ioan Lupaș va conferența la Palatul Cultural din Arad. Domnia Sa este așteptat de toată suflarea românească cu dragostea ce o merită pentru înaltele sale calități intelectuale și morale și marele prestigiu de istoriograf. Domnia Sa este și președintele pentru Ardeal al Ligii Antirevizioniste.

Suprimarea celor două curbe excepționale aplicate salariilor preoțești. *P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie a primit din partea dlui Ministru de Culte A. Lapedatu, o adresă prin care îl încunoștințează, că Consiliul de Miniștri din 31 Oct. cor. a suprimat curbele aplicate excepțional și nedrept pe salariile preoțești în 1931 și 1932.*

Pentru repararea acestei nedreptăți s'a prevăzut în bugetul în curs al cultelor un fond de 30 milioane Lei.

Noile salarii preoțești vor fi sporite cu sume variind între 350—2200 Lei lunar, după gradul studiilor, gradații și localități.

Plata noilor salarii va începe pentru Biserica ortodoxă la 1 Dec. 1934, iar pentru celelalte culte la 1 Ian. 1935. Aceasta pentru că Biserica ortodoxă spre deosebire de celelalte culte a acceptat să i se suprimă o mare parte din personalul său bugetar.

Exprimăm toată mulțumirea dlui ministru al cultelor, Al. Lapedatu și On. guvern pentru repararea acestei nedreptăți.

Al treilea ajutor din Fondul de asigurare preoțesc. Urmași respective familia părintelui Marius Tempea din Toracul Mare (Iugoslavia), decedat în săptămânile trecute, au ridicat dela casieria Vener. Consiliu Eparhial suma de 25.000 lei, titulo: ajutor de înmormântare din Fondul de asigurare al preoților.

† **Protopopul Gregoriu Pletosu** Duminecă în 4 Noembrie a încetat din viață, venerabilul protopop din Bistrița Gregoriu Pletosu în etate de 82 de ani.

A fost vreme îndelungată profesor de religie și de limba română la liceul din Năsăud. Când împlinise vârsta de 80 ani a fost decorat cu mai multe distincții, între cari cu cea de econom-stavrofor. Protopopul Gr. Pletosu a desvoltat și o frumoasă activitate științifică, care l-a pus printre cei mai aleși cărturari ai Ardealului. În deosebi a dăruit școlii românești o serie de manuale didactice, scrise inteligent și cu competență. Atâtea generații s'au luminat din aceste cărți valoroase, cari au rămas fără concurență până după războiul de întregire.

Bapțiști inecați în timpul botezului. În localitatea Baja, din Ungaria, situată pe malul Dunării, o barcă cu bapțiști s'a scufundat tocmai în timpul când trebuia să se servească ceremonialul botezului. O fetiță, din cele cari urma să fie botezate, a dispărut în valuri.

O serbare în comuna Felnac În ziua de 8 Noembrie, sârbătoarea Sf. Arhangheli Mihail și Gavril, fruntașă comună Felnac din protopopiatul Vinga, a avut un întreit praznic. În aceasta zi s'a sărbătorit hramul frumoasei biserici din aceasta comună, precum și 20 de ani dela introducerea în parohie a preotului Aurel Sebeșan.

În cursul celor 20 de ani de când păstorește în aceasta comună părintele Sebeșan, la stăruința și hărnicia dânsului, secondat de fruntașii satului, s'a reparat din temelie și pictat sf. biserică, care este azi una din cele mai frumoase biserici din jur. S'a edificat o casă culturală și alte așezăminte de progres.

Biserica ortodoxă din Japonia. Revista *Oecumenica*, în ultimul său număr, arată că în Japonia există o Biserică ortodoxă fondată încă din anul 1861 de către călugărul rus Nicolae Cazahin, care a și fost primul episcop al ei. Astăzi această Biserică, cu desăvârșire independentă în ceiace privește mijloacele ei de întreținere, numără 40 000 credincioși și 50 clerici, toți Japonezi, în afară de episcopul Sergiu care este rus. Anual se săvârșesc 500 botezuri.

Constituire. Cercul studenților teologi ardeleni „Andrei Șaguna” din Cernăuți, și-a ales în Adunarea generală ordinară, — pentru anul 1934/1935 — următorul comitet: Președinte: Dumitru Veștemean, candidat în Teologie. Vice președ.: Corneliu V. Tomescu, candidat în Teologie, Secretar general: Iuliu Ișa, cand. în Teologie; Secretar de ședință: Teofil Ghurișan, stud-teolog an III. Casier: Adam Borșei, stud. teolog an III. Econom: Ahivar: Partenie Petrescu, stud. teolog an IV. Președ. al secției literar-muzicale: I. Cosma, cand. în Teologie, Cenzori: 1. Millionor Furdul, cand. în Teologie, 2. Nicolae Pinția, cand. în Teologie, 3. Octav. Tursa, cand. în Teologie.

Mulțumită publică.

Consiliul parohial ort. român din Topolovățul-mare, protopopiatul Bellințului, aduce vtile sale mulțumiri și pe această cale Domnului prefect al jud. Timiș-Torontal Dr. Dimitrie Nistor pentru prea frumosul gest creștinesc ce și l-a manifestat față de Biserica noastră, prin ordonanțarea sumei de lei 50.000 pentru acoperirea datorilor acestei biserici, rămase dela repararea ei.

Bunul Dumnezeu să-l răsplătească cu bine această faptă nobilă.

Nicolae Giurescu
președ. cons. parohial.